

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээзет

ПсынкIэу дэгъэзыжыгъэнхэ фае

Коронавирусым пэшүекIогъэнымкэ Оперативнэ штабын изэхэсигъоу тигъуасэ щыгъээр зэрищагь Адыгэ Республикаэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат. Ар видеоконференции шыкIэм тетэу куагъэ.

Роспотребнадзорым Адыгэ-имкэ и Гъэорышланэ ишацэй Сергей Завгороднем къыззери-иуагъэмкэ, коронавирусын къын-ззузыгъэхэм ялчагьэ зарэхэхъуагъэмкэ блэкигъэгэ тхама-фэр анах хыльгъаг. Мэлылтф-гъум и 13-м ехүулэу а узыр зиэу зэгүцафэхэр нэбгыре 73-рэ, ахэм ашыщэу 27-мэ коронавирусын ялэу агъеунэ-фыгъ. Сымаджэхэм алыкIегъэхэ нэбгыре 930-рэ къыхагъэштгэх, ахэр карантинным щылех.

Мы узыр къызпыхъагъэхэр гъэунэфыгъэнхэм ыкы цыфхэр аш щуухумэгъэнхэм фытегъэ-психъэгъэ лабораториехэм юф ашлэ. Непэр мафэм ехүулэу республикэм щылсээрэ 7205-мэ тестхэр акулагъэх, тест-системе

мин 12,6-м ехуу IепчIегъанэу щы.

Узыр зэпамыхынам фэшI гумэкыгъюо къэуцуухэрэр псынкIэмкэ юфэу дэгъэзыжыгъэнхэ зэрэфаер Адыгэим и Лышхъэу къуагъаг. Джащ фэдэу карантинам, обсервацием щынхэнх фэе цыфхэр къыхагъэштгъэнхэмкэ, ахэм шапхъэхэр агъэц-кэнхэмкэ муниципалнэ образованиехэм ялацхэр Роспотребнадзорым IепчIегъу фэхъунхэ зэрэфаер Къумпыл Мурат къыхигъэштгъаг. Унэм уисын зэрэфаари цыфхэм зыщагъэгъупшэ хууштэп.

АР-м псауныгъээр къэухумэгъэнхэмкэ иминистрэу Мэртэй-кью Рустем къыззериуагъэмкэ, непэр мафэм ехүулэу сымаджэ

43-мэ стационарны щялазэх, ахэм ашыщэу 2-м япсауныгъэ изытет хыльтэ. Зир Тэххутэмыкье районам къыращи, зэпахыра узхэм зыщялазэхэрэ республике сымаджэхэм къа-шагъ. Ятлонэрэр республике клиническе сымаджэхэм чээль. Адрэхэм япсауныгъэ изытет уигъэрэзэнэу щыт. Нэбгыре 20-мэ амбулаторнэ шыкIэм тетэу ялазэх, ахэм япсауныгъэ изытет врачхэр лъэппльэх.

— Гумэкыгъюхэр псынкIэм дэдгъэзыжынхэм, тио зэхэлъэу юф зэдэтшэнам мэхъанэшхо ил. Медицинэ оборудованием ищэфынкэ IепчIегъу къытфэхъуягъэхэ мценатхэм, предпринимательхэм инэу тафэрэз. Джы непэ

Коронавирусым пэшүекIогъэнымкэ линие плъырым изыкI федеральнэ телефоныр **8-800-2000-112**

Линие плъырым изыкI шольыр телефоныр **8-800-200-52-59**

анахъэу тинаэ зытедгъэтын фаер тимедикхэр къэтууху-мэнхэр, юфшэнхэмкэ амалышуухэр ахэм ялэнхэр ары, — къихигъэштгъаг республиком ишацэ.

Адыгэим ит предприятиехэм юфшэн рагъэжъэжынамкэ шэгъэн фаехэми зэхэсигъгом хэлэжъагъэхэр атегушиагъэх. Ау ахэр къыззизэуахыжыщхэр Роспотребнадзорым къыгъенэфэгъэ шапхъэхэр зэкIэ загъэцакIехэкэ ары. Бизнес цыкIум

ыкы гурытам яшуагъэ арагъэкынам, цыфхэм социальнэ Iепыгъэгу арагъэжъотынам иофыгъохэм мэхъанэшко аратыгъ.

— Предпринимательхэм, республиком щылсэухэрэм федеральнэ ыкы шольыр Iепыгъэгуо агъотын альэкы-штыр алтыгъээсигъэнхэмкэ юфшэнхэр нахь гъэльшэгъэн фае, — къуагъ Къумпыл Мурат.

**Адыгэим и Лышхъэу
ипресс-куулыкъу.**

Шапхъэхэр амыгъэцакIэхэу къыззIуахыжыщхэм

Роспотребнадзорым къыгъэнэфэгъэ шапхъэхэр зэкIэ агъэцакIэхэм, Адыгэим бэдзэрхэр къыщизэуахыжыщхэм.

Санитарнэ-эпидемиологическэ шапхъэу щылехэр мыш фэдэх:

- **ицэдийжирэ пчыхъэрэ щакIомэ ятептературэ аиызэ аишыныр;**
- **щакIо пэччэ маскэ Iултын ыкы Iалъэхэр пылъинхэр;**
- **сыхъатитIу тешIэ къэс унэу зычIэтхэм жыыр къырагъахъээзэ аишыныр;**
- **бактерициднэ остыгъэхэр, жыыр къезгъэ-клюкIыхэрэр ачIагъэуционыр;**
- **сатыушIэ чыпIэхэмрэ щэфакIохэмрэ азыфагу метрэрэ ныкьорэ дэлтыныр;**
- **благъэу узэктIэрыхъэ зэрэмыхъуущтыр зытетхэгъэ мэкъэгъэIур тегъэнкIэгъэныр;**
- **ильэс 65-рэ зыныбжъхэм, а ныбжъым къехъуягъэхэм, уз гъэтIылтыгъэ зиIэхэм, бзылъфыгъэ лъэрь-мыхъэхэм юф ямыгъэшIэгъэныр.**

Роспотребнадзорым илъиклохэм Оперативнэ штабын изэхэсигъо къыззерацауагъэмкэ Адыгэим ит бэдзэрхэр джыри фэдэ юфшакIэм фытегъэпсихъагъэхэп. Шапхъэхэр зэкIэ загъэцакIэрэ ужыр ахэр къыззизэуахыжыщхэр.

Республикэм иэкономикэ зэтемызынны пае

Зэпахырэ узэу «Коронавирус Covid-19»-м зэрэдунаеу гумэкыгьюу кыифихыгъэхэм ашыц экономикэр зэрээшигъэкүаагьэр. Гүхэкими, къэралыгьюу иягээ зэригъэкыгъэхэм Урысыери ахэфагь.

Зэпахырэ узым зэрарэу къыхырэр нахь макэ шыгъээнь фытгээпсихээгээ унашьохэу УФ-м и Президентэу Владимир Путиним къышыгъэхэм бизнессым іэпилэгью етыгъэныр зэу ашыц.

Адьгем ар щигэцэкігъэним ыкли иэкономикэ зыпкь итэу хэхъоныгъэхэр егъэшыгъэнхэм алаа АР-м и Лышъхэу Къумпил Мурат мыш щизэшшахыщхэм яланн къигъэнэфагь.

Бизнесым щылажьэхэу, коронавирусым зызериушьомбүрэм нахьыбэу иягээ зэригъэкыгъэхэм іэпилэгью аратыштыр аш къышло.

Зэрарыбэ къызфихыгъэу, гъэнэфагъэу зыдеэштхэр федеральнэ Гупчэм къышыгъэ спиксэм дештэ, ау зырэз сатыум ыльэнкью щылажьэхэрэм ашыцхэри хагъехьагьэх.

Бизнес цыклик ыкли гуртым апиль-

хэу республикэ е муниципальнэ мылькум ахахьэрэун, чыпкэ бэджэндэу зыштагъэхэм аш ыпкэ итын афызэклэхъэгъэнэу къышло. Иунэ мылькум щыш зытгэхъэми аш фэдэ фэгъэкотэн ашыненуу къышидэлтыгагь. Ар зыгъэцаклэхэрэми хэбзэлаххэм ятынкэ фэгъэкотэнхэр афашыщтых.

Джащ фэдэу бизнес цыклик ыкли гуртым ашылажьэхэрэм зы процент

нахьыбэ зытемыгъэхьогъэ чыфэхэр къаратыштых. Кредит нахьыпекиэ зыштагъэу, «Covid-19»-м иягээ зэригъэкыгъэхэм ар икэрыкэу къафалъытэжыщ («реструктуризация»), чыфэм итыжын мэзих пальэкэ афызэклэхьащ.

Ахэм анэмийкэу, мылькум, чыгум ыкки транспортным алаа хэбзэлаххэри зытыхэрэми нахь класу атынхэу ашыгь. Гүчүйэм пае, 2020-рэ ильэсэм иапэрэ квартал пае зытын фэягъэхэм чыэпью мазэм, ятлонэрэ кварталым пае зытыххэм тыгъэгъээз мазэм нэс уахьтэу ялэшт.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Шапхъэу пыльхэр

Мызэу-мытюу къизэрэхтыутыгъэу, коронавирусым тикъэралыгь зэльимыкүуним пае УФ-м и Президент унашьохэу къышыгъэхэм зэу ашыц цыфэу банкым чыфэ къызыгъыгъэхэм ар зэрэтижыщтыр мэзих пальэкэ афызэклэхъэгъэнир.

Шапхъэу аш пыльхэм къызэрэхтыдэлтигээхэмкэ, мэлынфэгье мазэу тызыхэтим и 3-м ыпекиэ чыфэр, ипотекэри зэрахэтэу, зыгъэпсигъэхэр ары аш къыхиубитэштхэр. «Каникулыр» зищыклагъэхэм юныгь мазэм и 30-м шомыкэу льэду тхыльхэр атынхэ фад.

Пальэр зэрээхлахьащтыр ежь чыфэр къээзтигъэр ары къэзгъэнэфэштыр, ау ар мэзихим нахьыбэштэп. Нахьыпекиэ ар зэрэтижыгъэр къызыгъыхьатырэ тхыльхэр ишыкыгъыхьатырэ тхыльхэр атынхэ фад.

Гүчүйэм пае, вирусир къеуалии цыфыр ыгъэсмыджехъэмэ, зэпахырэ узым ыпкэ къиклэ илэжьапкэ къышыклагъэхэм, иофшлэн Чинаагьэу, цыфхэм иофшлапхэр къязытырэ къулукъум иучет хэуцугъэхэм ахэр къээзтигъыхьатырэ тхыльхэри риҳылэнхэ фад.

Банкым пальэр цыфым фызэклийхан фитэп, сида пломе федеральнэ хэбзээштэуцугъэм ар къышыдэлтыгагь.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Узым иягээ зэкыгъэ

Лъэныкъохэм ахальытагь

Урысые Федерацием экономикэ хэхъоныгъэмкэ и Министерствэ Правительствэ зыфигъэзагь коронавирусым анахьэу иягээ зэкыгъэ отраслэхэд ахтыгъэхэм стоматологическа клиникэхэр ахагъэхъанхэу. Аш ишүүгъэкэ мыш хэшагъэхэр зэрыгъэгъэх чыпээ гузэжьогъум къыхэзышьхыщхэ хэбзэ іэпилэгью щыгугынхэ амал ялэшт.

Коронавирусым зызериушьомбүрэм фэш гъунапкэу агъэуцугъэхэм къадыхьтэгэу цэхэм зыщялээхэрэ клиникэхэм (іэпилэгью псынкэ языгъэгъотыхэрэ анэмийкэу) ялофшлэн къызэтэргэцүонэу хүргэе ыкли аш ыпкэ къиклэ яхахо къышыклагь.

Предпринимательствэ цыкликүрэ гуртымрэ ахахьэрэ стоматологие клинике мин 13,5-м ехүүрэм (нэбгырэ мини 180-рэ альт) мыш фэдэ къэралыгь іэпилэгьюр къатефэ.

Шыгуу къэдгээхыжын, медицинэ иофшлэхэм аккредитации акуныр ильэс пальэкэ лъягъэкотэним фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект УФ-м экономикэ хэхъоныгъэмкэ и Министерствэ Урысыем и Правительствэ зэрэхильхагъэр. Псауныгъэр къэхүүмэгъэним икулыкъу хэт нэбгырэ мин пчагъэхэм яаккредитации ипальэр мыгьэ зэраухырэм ар фытгээпсихьагь.

ИЭШҮҮНЭ Сусан.

Предприятиехэм зэхащэн фэе пэшборыгъэшь Йофтхабзэхэр

Коронавирусым пэшүеклэгъэним фэш предпредприятиехэм зэхащэн фэе пэшборыгъэшь Йофтхабзэхэм яшапхъэ (Стандарт) Адыгейим щащтагь.

Аш лъэныкьо зэфэшхяфхэр иофшлаклом итемпературэ ау-
къыдыхэлтигэхэх. Гүчүйэм пальэр иофшлаклом итемпературэ ау-
пльэклун фад. Ар дэктоягъэу е пае, мафэ къэс иофшлэгью
сменэр рагъэжъэним ыпекиэ

шоол имылэу охьтэ гъэнэфагъэкэ иофшлапхэм иуагъэкын фад.

Иофшлаклом, аш унагьом къыдыхэм япсауныгъэ изытет тъэунэфигъээн, іэккыб къэралыгъохэм е Урысыем инэмийкэ шолььорхэм къарыкыжыгъэхэм аlykлагъэхэмэ зэгъэшэгъэн фад.

Иофшлаклом ылэхэр анти-
септихэмкэ зыщихакын ылэхээшт чыпээ предпредприятием ичхэхээз дэжь щагъэпсийн е дезинфекции зэрашырэ пкыгъохэр (салфеткэхэр) цыфым іэклагъэхъанхэ фад.

Иофшлаклохэм, цыфхэм азы-
фагу метрэ 1,5-м нахь мымаклэу
дэлхийн фад. Шхэгүү ыкли зы-
гъэпсэфигъо уахтэхэм иофшлаклохэм якъеклокын шэлхээ
гъэнэфагъэхэм адиштэн фад, джащ фэдэу объектым ыклоц
удэклынир амалэу щылэнкэ щыгъэзыегъэн фад. Иофшлэн

уахтэхэм тельтигээхэу иофшлаклом маскэхэр ыкли лъялхэр, нэмийкэ дезинфекции зэрашырэ пкыгъохэр іэклэгъэхъэгъэнхэр пшээриль шхъяа.

Мафэ (сменэ) къэс обще-
стянинэ чыпэхэр гъээбэзэгъэнхэр,
жын къарыгъэхъэгъэнир.

Зэпахырэ узым пэшүеклэгъэ-
ниним фэш шапхъэу, унашью
щылэнхэр гъэцкэгъэнхэм мэ-

ханэшхо ил. Къэбар шыпкэ зэжьүүгъэшэнэу шүүфаамэ, къулукъу ыкли ведомствэ зэфэшхяфхэм яофициальнэ сайтхэм шүүарыхъан шүүлэхьащ. Охьтэ гъэнэфагъэкэ иофшлапхэм иуагъэкынхэрэм ашыцыхын нынжь ильэс 65-м ехүүгъэхэр, хэужжынхъэгъэ уз зиэхэр, зинмунитет къеъыхыгъэхэр, лъэримыхъэхэр.

Адыгэим апэрэу щашыгъ

Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэшым мы уахтэм ехъулэу юфхэм язытет зышогъешэгъонэу лынтилэхэрэм, медикхэм афэгумэкыихэрэм афэгъезагъеу врач шыхаїеу Чэужъ Нателлэ джэпсальэ кышыгъ.

— Мэлъильфэгъум и 12-м ехъулэу тисымэджэш иотделение тхабыл плыр-стир узир зилэу нэбгыре 28-рэ чэль. Аш щыщэу 27-м япсауньгъе хыльэ дэдэп, зылкъ ит, апкышыол плырэп, ежь-ежырэу жыс кважэ, мэхъужых. Зы нэбгыре иоф хыльэ дэдэу реанимацион-нэ палатэм иль. Аш Covid-19-р илэу кыхагъэшыгъ. Джырэ

нэсүм тхабылхэм юф языгъешэшт (ИВЛ) аппаратын пыгъенгъагъ. Ау мэлъильфэгъум и 12-м апэрэу Адыгэим шыкэ гъэнэфагъэ зиэ операции хыльэр аш щифашыгъ. Тхабыл лыс къеклокым юф языгъашэрэр (ЭКМО) хагъэууагъ. Мы сымаджэм зэрээзэхэрэ шыкэр кыхахынымкэ федеральнэ гупчэ медикхэр упчлэжьегъу

ашыгъэх, — кытуагъ врач шыхаїам.

Сымаджэм аппаратыр хээз-уцагъэр реаниматологу, анестезиологирем ыкы реанима-циемрэкэ отделением ишащу Мэкъул Ахымэд, аш илэпшэгъэх лынтилэ узхэм яэзэрэ хиургхэу Клэдыхло Руслан ыкы Вячеслав Кожушко.

Пульмонология отделением ихушхыафыкыгъэ реанимаци-онэ палатэ мы сымаджэр иль. Сыда пломэ запщэнэу щитэп, ипсауньгъе изытет хыльэ, рэхбатныгъэ илэнэм фэш уцхэр хагъахьохээ иакыл къагьа-корэп. Ипсауньгъэ зылкъ иуц-жынэу, узым пэшүеклону врачэр щэгүгых. Коронавиру-сыр кыззэуэу аш нэмыхык сымаджэ мыш чэлэлэп.

Шышиенным пае, ЭКМО-р охтэ кыхьэм кыклоц (мэфэ заулэм кыщегъэжьагъэу мээзэ заулэм нэс) сымаджэр узым ебэныфэ гум е тхабылым зырагъэпсэфынным пае пкын-нэлынэм іэпшэгъу фэххурэ аппарат.

ІШШЫНЭ Сусан.

Гъукэл Нурбай: «Гъэтэрэзыжынхэм адесэгъаштэ»

УФ-м и Конституции гэ-
терэзыжынхэр фэшыгъэнхэм
епхыгъэ предложение Урысы-
ем и Президентэу Владимир
Путиним кыхыгъ. Мэлъиль-
фэгъум и 22-м мыш фэгъэ-
хыгъэу цыфхэм амакъэ
атынэу щитыгъ. Ау зэпахыре
узэу коронавирусым зылкъ
кыкыкэл ар зэхахьагъ, мафэ-
ри гъэнэфагъэгоп.

Ау кээралыгъом щыпсэухэ-
рэм мы юфыгъом мэхъянэшо-
раты, Конституцием гээтэрэ-
зыжынхэр фэшыгъэнхэм ды-
рагъаштэ. Мышкэл эплъыкэл
иехэр кыриотыкыгъ Адыгэим
инахыжхэм я Совет итхам-
матэу Гъукэл Нурбай.

— УФ-м и Президентэу Влади-
мир Путиним Конституцием
зэхъокынгъэхэр фэшыгъэнхэм
ежь ышынхэе кырихыгъэхэм.
Мыш фэдэ гупшисэ ышынным
ыпекэ кээралыгъом щыпсэурэ
цыфхэхэм залигъэлэгъ, ахэм
ягумэкыгъохэр, яеплъыкэхэр
арых зэблэхъуныгъэхэм ляпсэ
афэхъугъэхэр.

Зэхъокынгъэхэм зэрифэ-
шьуша шатгышыгъэхэм, кээр-
алыгъом щыпсэухэрэм яеплъы-
кэхэр кыриотыкынхэм фэш
юфшэкло куп зэхахьагъ. Аш
хэхъэгъэ Дунэе Адыгэ Хасэм
и Президентэу Сэхэрэкъо Хы-
яти Адыгэим щылагъ, респуб-
ликэм щыпсэухэрэм гущыгъу
афэхъугъ, яеплъыкэхэм защи-
гъэшьозагъ. Аш фэдэу лэнэйкоу

щылэр зэкэ кыщызэлтыубытыгъэ зыхыкэ, Конституциеми нахь куячэл илэ хьущт. Зэхъо-
кынгъэхэр зэкэ зыфэгъэхы-
гэхэр цыфхэм яшылэ-псэукэ нахьшүү зэрэхуущтэр ары. Зыныбжь хэктотгэхэр соци-
альниэ ухумэгъэнхэр, хэгъэгум гъэсэнгъэ-пүнүгъеу илъым ылъапсэ нахь агъэптиэним, ныбжыкылэхэм хахь илэу ар лягъэлтэним зэхъокынгъэхэр фытегъэпсихыгъэхэр. Хэгъэ-
гум ылъапсэ зыгъэптиэним уасэ афэпшын, ахэм унала
атебгъэтын фое.

Джаш фэдэу Урысыем щыпсэ-
урэ цыфхэр егъэгумэхыхыкыгъэхэр, ыкы-
рыразэхэп һэнэтлэшхэ зыгъэгъэ-
пашхэм нэмыхык кээралыгъохэм
ягражданствэ ялэу зэрэшчытэр. Зикъэралыгъо шу зыльэгъурэ
цыфхэр ары аш ихэхъонгъэ
фэбэнэштэр. Арышь, пшъэ-
дээдэхыжь зыпиль һэнэтлэхэм
алъэнэйкэлэ шэпхъа-
клэу кыагъэнэфэхэрэр тэрэзхэу
сэлтийтэх. Нэмыхык кээралыгъом
игражданствэ зэрилэ закъор
арэп, һэклиб счет кыззэуихы-
ныри аш кыдыхэлтигъагъ.

ГОНЭЖХЫКЬО Сэтэнай.

МэкъэгъэIу

Страховка зязыгъешыгъэхэу лъытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!
Урысые Федерацаем социальне страхование и Фонд
Адыгэ Республикомкэ ишьольыр кытама зыкышыуфегъазэ,
страховать зязыгъешыгъэхэу ильэс 65-рэ ыкы аш ехъу зы-
ныбжхэу (юфышэхэу) 2020-рэ ильэсм мэлъильфэгъум и 6-м
кыщегъэжьагъэу мэлъильфэгъум и 19-м нэс яунэхэм арысхэм
пяльэ горекэ юф ашлэн зэрамылъэкырэм фэш ахьщэ һ-
пшэгъу ятыгъэнымкэ ишыкігэе документхэр, къэбархэр
(реестрэхэр) пынкнэу кызыкэлжьагъэхъанхэу кышьолььбу.

2020-рэ ильэсм мэлъильфэгъум и 19-м нэс ары документхэр,
къэбархэр (реестрэхэр) заахыщхэр.

Телефонхэу кызыфжьагъэхъедэн шүүльэкыщхэр: 52-75-89,
52-70-22, 52-70-23.

Урысые Федерацаем социальне страхование и Фонд Адыгэ Республикомкэ
и регион кытам

Гушигээр мэгээ

Коронавирусум пэшүекогъэнымкэ Урысыем и Президентэу Владимир Путиним лъэбэкьюу
ышыгъэхэм цыфхэм дырагъаштэ. Мы уз-
шиагъом пэуцужыгъэнымкэ Адыгэим и Лышыгъэхэу Күумпэл Мурати унэшьо
гъэнэфагъэхэр ышыгъэх. А пстэуми шуагъе
кыззэраташтим гушигэгъу тызыфэхъугъэ
цыфхэм яцыхэ тель.

— Джырэ уахтэ тиофшэн нахь хыльэ хьугъэ, — кытиуагъ Адыгэ Республиком щыпсэухэрэ къэндэзлхэм культурэмкэ якупэу «Дуслыким» ишащу, медицинэм иофышэу Алям Ильясовым.

— Сымэджэшым сышылэу лыдэклюе зиэхэм, лынтилэхэм агъэ-
гумэхъэхэрэм сальэлпэ, сишуагъэ ясэгъэкы. Коронавирусум
уз щынагъо щит. Сэ анахьэу непэ сыйфэгъэзагъэр цыфхэм
рэххат янэир ары.

Алям Ильясовым зэрилъытэрэмкэ, уз хыльэу дунаим кы-
щеклокырэм нэжь-ижхэхэм ямызакью ныбжыкылэхэр, кэлэцьи-
клюхэр егъэгумэхыхык. Цыфхэм рэххат зэримыгъотылэ, кынгыго
иэу псэу зыхыкэ, ипсауньгъе изытет кьеыхы. Гушигэ фабэкэ
цыфхэм уеэзэним имэхъанэ хэпшыкэу зыкыиэтгэгъу Алям Ильясовым
кытиуагъ.

Ары, гушигэри һээгъу. Гушигэ дахэм дэир пшегъэгъупшэ,
куячэл кынгыхэхэр. Адыгээмэ зэраюу, гушигэ дахэм гъучыр
кьеихъы. Цыфхэм ягушхэе куячэл зыкыиэтгээ, япсауньгъе
нахь пытэнэу афэтэло.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иде-
путатхэм лъэшэу гухэл ашыхыгъ Адыгэ Республикэм и
Аппхээрэ Совет идепутатэу Несторов Александр Сергей
ыкъом идуний зэрихъожыгъэр ыкы щымыгъэжым иунахъорэ
иахылхэм афэтхъаусыхэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр лъэшэу
гухэл щыхыоу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм икомитет иведущэ консультантэу Дачъэ Светланэ
Ибрахимэ ыпхьум фэтхъаусыхэ янэ идуний зэрихъожыгъэм
фэш.

Шэжьымрэ дзэ щытхъумрэ я Ильэс

Хэгэгум пае псэемыблэжьигэх

Хэгэгүү зэошхуу ильэси 4-рэ күагьэм ишьыпкыагэ кэдгээтхээ, игугуу къэтшынымкэ анах юрыфэгүү зафэхэр, документ ляаплэхэр – зэо хязабым хэтын фаеу хууѓэхэм ягучээ зэхашахэр къэзыготэрэ тхыгээ тхыапэхэр – письмэхэр арых.

Ахэр блэкигээ зэожж жье-
лымым шыхат ин фэхүурэх
– нэшшигтии, шьорышыгтии
ахэлэхээ, къэрарышо зиэ сө-
ветскэ дзэклолхэм я Чыгуу,
Ныр, Хэгэгур ыкын зэкэ льэп-
кыр (народыр) зыпашын гори
зэрщимыагээр, апсэ атызэ,
напэр зэршэфыгээр, Текони-
гэшхор къизэрдахыгээр къэ-
зыутэрэх.

Письмэхэм ашынхэр:

Белорусси- ер шьхъафит тэшшыжы

Сэлам къышшосэхы, силь-
пэхээ льтэнгэшхо зыфэс-
шырэ силахылхэр!

Нан, Сафыет, Кул, Мурат! Сиписьмэ иапэрэ сатырхэм сизэрэлсауу къацсысэло. Шу-
дээдээ слэгтээр синан! Мын-
нэмийн гьогогуито сыйшьш-
фэтхаг. Джэуал гори къыслу-
кэжыгээп. Синэнэ дах! Мын-
ильтэсүм ишэклогуу мазэ нэс
шьхъас гори имызэу пыир ежж-
итил щызэхэскуутаг – сыйпар-
тизаныг. Фашистхэм зыкли
анахышхэп чылпэ хыльэ
хэгэгур зефэм зи Родинэ
зыхъожьхи, пыим къулукыу
фаҳынэу, лоф фашэнэу еуцо-
лахъэхэр. Ахэм ашынхэм «по-
лициакэ», нан, яджх. Ахэри
хъунлаклохэм адэгэлаклох.
Ышхэр, шыпхъухэр, къизих-
хъуэгээ цыфхэр, зыптугээ
къэралыгээр щызыгээзыуу,
ахэм апэуцужырэм шьхъас
фуундэ хууштэп! Хъенлаклох ахэр
орэллэх! Нан, джы Дзэ Плыжк
къочешхом сихэт, аш къулукыу
щысэхы.

Белоруссием инарод шьхъа-
фит зышыжырэм сэри сащиц. Цыфхэр фашизмэм игъэрэлэ
къитэшыжьих. Уци, тыйси си-
штэп нэмийн фашистхэр зэхэ-
тэктуутэфэ! Сизэхамы, сыйкэ-
тэдхыжыжт, сыйгү къитеофэ,
салэе езгэхүүт. Лъэбэкуу нэ-

мызами, къызэклак щылэштэп!
Къыспышыхъагэхэми тигуу-
нэгүхэми, синэлласэхэми сэлам
сфяшхуухыж, алапэ пытэу сфе-
шшуубытыж.

Шүиклэу Оенчэрий.
Тыгэгээзэм и 17,
1943-рэ иль.

Лъыланл склэтифэ сыйзошт

Сэламыр фронтын къеклы. Шымафэ шуух, силахылхэр!
Нан, къэслэштэп сыйзэшыла-
гээрэ джы сыйзэшылээр. Дзэ
училицым сыйлээсиг, 1941-рэ
ильэсүм заор къизежээ, мэ-
фэ заулэ нахь темышыагэу
къалэу Витебскэ пэмышыагэу
щытгээ тиучилищэ къизэхаку-
тэгэаг. Иххыхээ-итэккүү кур-
санхэм тыхыг. Белоруссием
игубгъохэмэ имээхэмээ ти-
къаухумагь, тыхвагъэнэжыгь.
Партизанхэм яльеуж ситехэ-
фэкэ къоджэ цылкү горэм щып-
сээрэ унагом сагъэбэлээр си-
сыгь. Цылф дэгъух, цылф хъалэ-
лых сыйзэлэхагэхэр. Якэлэ
шыпкээ салтыгэштэг. Совет-
сээ цыфхэм ягукэгэу инба!

Партизанхэм сахэхъажы,
пшъерильэу къысфашырэр
зъяцакэу мэзимэ сахэтэг. Етланэ
Дзэ Плыжкым чылпэу
сыйзэрысир пыим къылэхы-
жыгь. Сыдэу тафэчэфыгь
дзэклолхэм! Тиурыс дзэклолхэр
зысэлэгэгум дунаир сфику-
щтгээп. Джы Дзэ Плыжкым,
нахынэ къизэрэхтхыгъяа, сый-
ридзэклол. Сезао пыим.
Аужырэ лъыланлэр склэтифэ
сыйзошт! Нан, сыйдэштэу
фашистхэр къыжудэзеклохера?
Хэт аукыгь, хэт псауу къенагь?
Синьбдэгхуухэр тидэрэ фронт
щылэхэу пшэрэ? Джыдэдэм
тидэ щыл шу спэгтээр шшэу
Мурат? Сылабэ дашэу джэу-
лым сыйкэжэ. Сафыет ипсау-
нагьэ сыйдим тет?

Яхъулэ Оенчэрий
Ахьмэд ыкъу.

Районим къыщыдэкирэ гэ-
зэтэу «Стахановцэм» иредак-
торыгь, ильэс 18 ыныбжыгь
заор къизежээ, иаужырэ
письмэхэр 1944-рэ ильэсүм
къудажэу Хъалэхъуае фронтын
къикыхэти къакшыгтгэхээ. Джа-
ры къеклэу Яхъулэ Оенчэрие
къеплолэн плэккыштэ. Ежж
фэгэхъыгьэу къэтымыуагээр
иписьмэхэм къауатэ.

Оенчэрие ышнахыгъяа Мур-
ат офицерыгь. Заом иапэрэ
ильэс дэдэ Украинэ ышхъэ
шигээтильтигь. Къудажэмкэ
хъэлэхъоягэх.

***

Адигэ хэкуу, зэкэ къэралы-
гын ичылпэ зэфэшхъафхэм
афэдэу, письмэ Ѣэнэбзхэр къа-
клоштгэх, ахэм ашуабэ шлэу
Ныхэр, шыпхъухэр, шхъэгүүс-
хэр, яхъулхэр яжэштгэхээ.

Типшэрыль гъэнэфагъэ

Сэлам къышшосэхы, сышпхьюу
Нурыет, сыйзэрэлсаумки макъэ
къысэгээ. О сыйд уищылаклэр?
Уиписьмэ къыслыклагь, ау джы-
ре нэскэ джэуапыр къэстхы-
жынэу игто сифагъяа. Уз-
рэлсау лъэшэу сибуалэ.

Сышпхьюу Нурыет, чылпэ
къин тифэуи къыхээ, чэц
мычынхэри итэхых. Ау а зэл-
стэр лофэп. Тлотэжын эзэрэм.
Тэ типшэрыль гъэнэфагъэ –
гитлеровцэхэм тяошт ткуачэ
тышхъамысэу, тишилэнэгээ
тишомылофэу! Черноморскэ
къуачлэр зыфэдэр ядгээлэгэущт.
Тисоветскэ чыгуу фашист гори
рымыклохы тшыщт. Джары
пшэрыльтэу тиэр, Нурыет!..

Шүцэ Абубэчир.
Жъоныгъуаклэм и 9,
1943-рэ иль.

Ильэс 77-кэ узэклэбэжьимэ,
мы гущылэхэр къэзытхыгъяа, дэгэу
дэдэу Адигэ хэкуу щызэ-
лышэ. Къудажэу Пэнэхэс къы-

ТЕКЮНЫГЬ!

1945-2020

«Уимафэ шу, сышпхью клаасуу
Пул! (ары яунагьо исхэр Би-
рамхъан зэрдэжштгэхэр). Сыздэклон фэе чылпэу къысауа-
гээм сыйэрэнэсэгээ. Ар Стalingradскэ
хэкум щын станциу Котельни-
ковыр ары. Къулукыур зы-
шысхырэ частым адыгэ нэб-
тири 8 къыздыхэт.

Непэ шеклгыум (ноябрэм) и
1. Мэфэ заулэктэ Октябрьскэ
социалистическэ революцион-
шом имафэ дгээмэфэкшт. Текюныгъаклэхэр къидэтхыгъэх-
хэу, пыим Чэнэгээ инхэр ед-
гээшыгъэхэе мэфэкым тэ-
клолэнэу солдат гүшүэл пытэ,
тэ, зэнэбдэгэхъум, зэтты-
жыгь.

... Зэклэмэ анах гүхэль инэу
тиэр пыир зэхэткүүтэгээ
тадэж къэдгээжжынэр ары...»

Ацэкэо Махьмуд Юсыф
ыкъор ихэку къэлжыгъэп, и
Родинэ пae ыпсэ ытагь.

Аджалышцэр атезгээфэшт

Алэу сэламэу щылэмэ анах
льялэр шьосэхы. Шуипсауныгъэ
сыкыккэупчэ. Шумыгумэл сэц
пае. Тээзо. Неущ къэхүштим
тегуулшигэнэу уахтэ дгэтырэп.
Непэ дгээцлодырэр, нэмийцэу
тыукирэр тшломакл. Ау тэшэ:
неущ хашхуурэлумэ ялчагьэ
хэккышт, нэбгырэ пчагъэмэ
аджалышцэр атедгээфэшт.

Уахтэ силь къэс сыйкэхэ.
Бэмышшуу операцие ин зэшот-
хыгь. Батальоним щыщэу нэб-
тириш нылэп къэнэжжыгъэр. Сэ
ахэм сиряшан. Уахтэ сильгол.
Къыкэлэлтилэрэл пшъерильэу
дгэцаклэрэр къэстхышт. Хэк-
дагдагьэр бэ, ау къэдгэнэжжыгъэр,
тшлагьэм ишлуагэу къэлжуагээр
иши, мэхнанэшо ил. Нанэ къыс-
фэрэмыгумэл. Зэклэмэ сэлам,
Минхан, сфиахыж.

Гъонэжжыкъо Теуцож
Елмызэ ыкъу.

Къэзэнэныкъояким щыщыгъэр
Гъонэжжыкъо Теуцожжэр иныб-
дэгэхъумэрэ лыгъэу зэрахь-
гээр дзэклолым ышыпхьюу
Минхан къыфитхыжынэу хуу-
гээп. Мы письмэр ауяжыгь.

Дзэклол письмэхэр гүгъэуз
тхыгъэх, ахэм заом инафи,
ишыпкыи, илыуз мыуухыжыи,
советскэ дзэклол милионхэм
апсэ лыгъэу зэрэшчагъэри,
Текюныгъэшхор къин дэдэу
къизэрэтфыдэкыгъэри зэхыуа-
гыашэ, документ гъэнэфагъэх,
гъэшэгъоных, зафэх.

Солдатым игуши

Инэм инкубатор станцием
идиректорыгъэу Ацэкэо Махь-
муд Юсыф ыкъом къудажэу
Пэнэхэс щыпсээрэ ышыпхьюу
Бирамхъан мыш фэдэ письмэ
къыфитхыгъагь.

Шэжьимрэ дзэ Ѣитхъумрэ я Ильэс

Зэо орэдхэр

«Мыжъосыныр мэкъодыжы, мыкъодыжырэр орэд»

Орэдыр гу кыдэшай, цыиф гъечэф, 1ашэ. Гумэки, гухэкли, гукъауи, гукъэгъуи, гушуагъуи, лыгъи, псэемыблэжынгы, зэфагы, шыпкъагы – бэ, бэ къашиотыкыгъэр, зэхуагъашаэрэр зэо лъехъаным аусыгъэ орэд зэфэшхъафыбэм.

Усаклохэр, композиторхэр зэгүүсэхэй тидзэклолхэм тэмэ пытэ афэхьшт орэдхэр аусыщтыгъэх. Ахэр: «Алеша», «Баллада о солдате», «В землянке», «Бери шинель, пошли домой», «Баллада о матери», «Враги сожгли родную хату», «Где же вы теперь, друзья — однополчане?», «Давай закурим», «Давно мы дома не были», «Нежность», «Нам нужна одна победа», «Катюша», «Эх, дороги», «Весна сорок пятого года», «День Победы», мыхэм анэмийкхэри.

Орэдыр гъомылэ 1ашум фэд, уеушъэбы, къыпкъээ. Ар къагурулоу, зэо зэпүгуюго такъикхэм дзэклолхэм кынныр зыкъерадзэу, нахышум щигугъяхэй орэдыр къыхадзэштыгъ, джащыгъум пынгао — орэдьио зырызхэу ахэтхэми псынкъэу зыкъап — хъуватштыгъ: гум зыкъезгъэ —

гъотыжъэу, псэр къыпзыгъэ — гъекъэжырэр 1ээзгъушхоба — орэдыр сыдигуу псэпътэжъэхъ. «Кысаж о, сэ сыкъекложъишт...» («Жди меня, и я вернусь, только очень жди, Жди, когда наводят грусть желтые дожди, Жди когда идет жара, жди когда снега, Жди когда других не ждут, позабыв вчера...»)

Усаклоу К. Симоновым зэо охътэ хыльзэм цыхъэ зэфыуилэнэр, уицыхъэ зытельжъяуу пыим упшүүкъонир, Теклонигъэм укыфэзышштэу зэрэшштийр, узэцымыгъупшэнэр — псэкъэ узэршшэнэм ыкъи узэрэшшынным нахь 1ашшо зэрэшшмыиэр кигъэтхъыгъ.

Зэо орэдхэр гущылэу ахэльхэмки, ямэхъанекли гум пынгао — зыкъап — ахэм непэ такъедэлкъижыкы зыхъуки, зэо ильэс фыртынхэм ахэтгъэ —

тидзэклолхэм ялтыгъэ — цыфыгъэ идэхэгъэ — лъэшыгъэр, Хэлэгум, Ным, народын паемэ зэрэпсэемыблэжыгъэхэр къытфалуатэ.

Темная ночь, только пули свистят по степи,

Только ветер гудит в проводах, тускло звезды мерцают.

В темную ночь ты, любимая, знаю не спиши,

И у детской кроватки тайком ты слезу утираешь.

Верю в тебя, в дорогую подругу мою,

Эта вера от пули меня темной ночью хранила...

«Бери шинель» зыфиорэ орэдээ Булат Окуджавэрэ В. Левашовыимрэ зэдаусыгъэр сидэүштэу гум хэмэйкъена, зэкэ шыпкъэр къыщыуагъэу щизэхэошшэмэ!

А мы с тобой, брат, из пехоты,

А летом лучше, чем зимой,

С войной покончили мы счеты,

С войной покончили мы счеты,

Свой покончили мы счеты. —

Бери шинель, пошли домой!

«Катюшэм» ыкъуачI

Мыщ дэжьым пстэуми зэлъашшэрэ ыкъи якласэ хууягъэу «Катюша» зыфиорэ орэдээ усаклоу Михаил Исаковскэмрэ орэдусэу Матвей Блантеррэ 1938 — рэ ильэсэм зэдаусыгъэм сыйкъыщууцумэ, икъехъуки нахь шыуфэзгъэнэуасэмэ сшошигъу.

«Катюшэм» ынныбжье ильэс 82 — рэ хууягъэ. Мы уахьтэм орэдым хэхъуагъ, зи1этигъ, тикъералыгъо щытыгъэ СССР — м анахъэу зыщызэлтшагъэр Хэгъэгу зэошхом ильэхъан ары. Орэдыр мэкъэмэ щылакъэм ихъугъэ-ш1эгъэ къодыен, ар щылакъэм-псэукъэм икъэлэхъон инэу, цыфхэмкъэ гужьдэкъигъо шыпкъэу къыч1экъыгъ.

Орэдээ «Катюшэм» иусыкъэ хууягъэр шьодгъэшэн: М. Исаковскэмрэ М. Блантеррэ мыш ылжкъэ орэд дэхабэ зэгъусуу зэдатхыгъ, ахэр — «Лучше нету того цвету», «Летят перелетные птицы», «В городе спящем», нэмийкхэри. Ау «Катюшэр» творческэ нэбгыритум яапэрэ орэд анахь цэргио хууягъэ.

Композиторэу Матвей Блантер музыкэр икласу ицыкъуугом къыщегъэжыагъэу къэтдэжыгъ. Янэ — ятэхэм ыгу хэпкъэгъэ 1эмэ — псымэу пианинэр зыфащэфым, мэкъэмэ дунаим игъорыгъоу хэууягъ. Чэши мафи пианинэм к1эрысыгъ, Клементи, Бах япроизведененихэр къыригъэонхуу зэригъашштгъэхъ. Ауми, нэдэпплыпэ зигъотыкъэ, лирическэ орэдхэр зэхиххээр къыхыригъэшштгъэхъ, аузэ, тешлагъэ щымылэу, ежым дунаим игъорыгъоу хэууягъ. Нахь зыкъызештэм, М. Блантер зы чылпэ имысэу зэклэ хэгъэгур къызэпикъуухъэу ригъэжьагъ; цыфхэм алукъэштгъ, адэгүшш1эштгъ, джащыгъум орэды — шъохэр къыфаклоштгъэх ыкъи къыхихштгъэхъ.

Орэдым икъехъуки зэупчыхэкъ, псынкъэ дэдэу зэрритхыгъагъэр къариоштгъ. Зы мафэ горэм композиторыр илошланпэ къыч1экъыжыгъэу поэтэу М. Исаковскэм лукаль, зы редакции джащыгъум зэдээ-къуагъэхъ. Мы уахьтэм Исаковскэм тхапэ цыкълоу усэ сатырхэр зытхээр Блантер къыфаклоштгъэх ыкъи къыхихштгъэхъ. Берши къыриоштгъ, — къыриуагъ.

Яунэ къызэрхъажьэу пианинэм к1эрытысхъагъ, зэджэгъэ сатырхэм яхыгъэ мэкъамэхэри зэу къэхъуагъ. «Катюшэр» псе къызэрэпкъыгъэм тетэу лыкълота. М. Блантер иныбдэгъу дэдэу Москва мэфэк концертшхор щызыгъэхъазырыштгъэ дирахэрэу Виктор Кнушевицкэм орэдэр зэрильзгъоу концерт программэм хигъэууцагъ ыкъи «етанэ агъэхъазырын» ымылоу, орэдьио Георгий Виноградовым къылоу тыритхагъ. Аш ылжылокъ, «Катюшэр» орэдьио зэфэшхъафыбэм зэлэпахызэ къалагъ, гущылэу хэлхэм, музыкэ лъэтэ к1экл псынкъэми гур апхуатштгъ. Арыба зыкъалорэр мэкъамэр орэдым ытамэу. Джа тамэхэм а1эти, зэошхом ильэхъан анахъэу зэклэ хэгъэгушхор зэпидыбыхъагъ. Орэдээ «Катюшэр» советскэ дзэклолхэм, дээ пащхэм и1эп1эгъушо афэхъуагъ — пынжъ техаклом пэшүекъонхэ къуач1эр зэуап1эм лутхэм зэфэдэу агу къырилхъэштгъ.

Фронтны лут дээ зэфэшхъафхэм ахэтхэм — танкистхэм, минометчикхэм,

ТЕКІОНЫГЬ!
1945-2020

тиэсэдээшэхэм — хэти ежь зэрэш1оигъом тетэу аш гущылэу хэлхэр зэблахъуутгъэхъ, аузэ мы зы орэдыштюм иль усэ пшы пчагъэ ыкъи шъэ фэдиз щылэ хууягъэ. Анахь мэхъанэ зилагъэр фашистхэм апшүеклонхэмкэ орэдым осэшхо и1эу къызэрэш1экъыгъэр арыгъэ. Аш ыц1экъ письмэхэр атхыщтыгъэхъ, орэдым исюжет пыгъэштгъэ орэдышбэ щылэ хууягъэ.

Тидзэклол псэемыблэжхэр, тиофицер лыбланхэр Теклоны

гъэм къыфэзышштгъэхъ орэдэу «Катюшэм» хэль гущылэхэр тэри тигуу къэдгъэхъынхъ:

Расцветали яблони и груши,
Поплыли туманы над рекой.
Выходила на берег Катюша,
На высокий берег на крутой.
Выходила, песню заводила
Про степного, сизого орла,
Про того, которого любила,
Про того, чьи письма бегала.

* * *

Москва дэт Литературнэ музеим мыхэм афэдэ сатырхыгъэхэр ч1эльхий: «Все мы любим девушку «Катюшу», любим слушать, как она поет, из врага вытряхивает душу, а друзьям отвагу придает».

Дзэклолхэм зэо зэпүгуюхэм ягуалу, агу къыдищаеу, «Катюшэр» ежь аш1оигъо гущылэхэр халхыгъэхээ къыщаоштгъ, ягуалу ыгъэп1эту, мамырны — гъэм к1игъэгүхэу. Хэти ежь ыгу риҳыре пшашъэм пэблагъэ ышыхъэу «Катюшэ» къаготыгъ. Орэдир к1оч1эш1уба?

Я 4 — 5 — рэ нэклубъохэр зыгъэхъазырыгъэр МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Адыгэ Республика

Ильэси 3-м къыщегъэжъагъэу ильэси 7-м нэс зыныбжь кэлэцьыкум

Урысые Федерацием и Президент 2020-рэ ильэсүм гъэтхапэм и 20-м ышыгье Указэу № 199-р зытетэү «Кіләләцыкүхэр зэрыс унагъохэм къэралыгь Іэпүлэгьу ягъэгъотыгъенымкэ һофтьэбзэ тедзэхэр зехъэгъэнхэм ехыыллагь» зыфиорэм, Урысые Федерацием и Правительствэ 2020-рэ ильэсүм гъэтхапэм и 31-м ышыгье унашьоу № 384-р зытетэү «Ильэси 3-м къыщегъэжъаьгьэу ильэси 7-м нэс зыныбжь кіләләцыкүм пае ахьщэ Іэпүлэгьу зэрагъэнэфэрэ шэпхъэ шъхьаїэхэр, аш фэдэ Іэпүлэгьу къаратынымкэ документхэу (къэбархэу) ищыклиагъэхэр, лъяу тхыльтэу ацкіэ алэклагъэхъащыр зыфэдэн фаер ухэсигъэнхэм ехыыллагь» зыфиорэм адиштэу **унашьо сэшы:**

1. Ильэси 3-м къыщегъяжъау ильэси 7-м нэс зыныбжъ кіэлэцьыклем пае мазэ къес ахъщэ ІэпүІэгъу къазэраратышт Шыкіэр гуадзэм диштэу ухэсигъэнэу.

**2. Официальнэу къызыхаутыре
мафэм щегъэжьагъэу мы Указым
кluачлэ илэ мэхъу.**

**Адыгэ Республика
ликэм и Лышъхъэ
2020-рэ ильэсүм
мэлъыльфэгъум и
8-м ышыгъэ Указэу
№ 43-р зытетым
игуадз**

Ильээси 3-м къыщегъэжъагъэу
ильээси 7-м нэс зыныбжь кіләццы-
күм пае мазэ къэс ахьщэ ІэпүІэгъу
къаззэраратышт Шыкіэр

1. Ильэси 3-м къыщегъяжъау ильэси 7-м нэс зыныбжъ кіләләцыкүм пае мазэ къес ахъщэ ІәпүІәгъу (ыүжкіә ахъщэ ІәпүІәгъур тіозз дгъекіошт) аlyukІәнымкіә шапхъау щыІәхэр мы Шыкіэм щыгъянәфагъэх.

2. Зигугүу къэтшыгъэ ЫпЫІЭГҮУР къаратынэу зазышфагъэзэгъэ ильесым ыпэрэ ильесым ия II-рэ квартал пae кіләләцкыкlyхэр ырпсөунхэмкіэ ахъщэ анахь макIеу Адыгэ Республикаем щагъэнэфагъэм ипроцент 50 хъурэ ахъщэ ЫпЫІЭГҮУР зафагъэуцурэр зигугүу къэтшыгъэ ЫпЫІЭГҮУР къаратынэу зазышфагъэзэгъэ ильесым ыпэрэ ильесым ия II-рэ квартал пae кіләләцкыкlyхэр ырпсөунхэмкіэ ахъщэ анахь макIеу Адыгэ Республикаем щагъэнэфагъэм унагъом ихахъо шъхъадәмымкы зыхъукIэ ары.

- 3.** Сабыр Урысые Федерацием игражданин зыхъукт ары ахъщэ Іэпилэгтүр заратырер.

4. Ным е тым язэу, кіләләцыкүм иллыкло Урысые Федерацием игражданинэу щытыр ыкти Урысые Федерацием щыпсәурер ары ахъщэ Іэпилэгтүр зыфагъянафтер.

5. 2020-рэ ильесым щылэ мазэм и 1-м ыуж зыныбжь ильесиш икүгүзэ кіләләцыкүм ыныбжь ильеси 8-м охууфэ нэс ахъщэ Іэпилэгтүр ратышт.

6. Сабыим ыныбжь ильеси 3 зыхъурэм кыщегъяжъаагүй блэктыгэ мазэхэмкэ 2020-рэ ильесым ахъщэ Іэпилэгтүр заратыштыр 2020-рэ ильесым тыгъегъазэм и 31-м нахь мигужкоу Іэпилэгтүр зерящилагъэмкэ зазыфагъазект ары.

7. Сабыим ыныбжь ильеси 3 зыхъурэм щыублагъэу 2021-рэ ильесым кыщегъяжъаагүй ахъщэ Іэпилэгтүр зафагъяуцурер аш ыуж мэзих нахьыбэ темыштэу ахъщэ Іэпилэгтүр къаратынэу зазыфагъазект ары. Нэмыйкрэ лъэхъанхэм закъызызыфагъазэр мафэм щегъяжъаагүй ахъщэ Іэпилэгтүр афагъянаф.

8. Ильеси 3-м кыщегъяжъаагүй ильеси 7-м нэс зыныбжь сабый заулэ унагъом ис зыхъукт, кіләләцыкүл пепчъ ахъщэ Іэпилэгтүр фагъянаф.

9. Зичэзыу ильесымкэ ахъщэ Іэпилэгтүр загъянафтер ыпектэ зазыфагъязагъэм ыуж мэзэ 12 зытештэкт ары.

10. Ахъщэ Іэпилэгтүр зыгъянафтер ыкти язытырер Адыгэ Республикаем икъэралтыг учреждениеу «Іофшэннымкэ ыкти цыфхэр социальнуу ухъумэгъэнхэмкэ Гупчэр» е аш икъутам ары (ыужкэ учреждениер (кутамэр) тозэ дгъектшт).

11. Ахъщэ Іэпилэгтүр къаратынным пае ным е тым язым е кіләләцыкүм инэмыйк лыкто учреждением (кутамэр) Іеклагъяхъан фае ильеси 3-м кыщегъяжъаагүй ильеси 7-м нэс зыныбжь кіләләцыкүм пае ахъщэ Іэпилэгтүр къафагъяуцуным зыщыкелъэхэрэ тхылъэу Урысые Федерацием и Правительствэ 2020-рэ ильесым гъэтхалэм и 31-м ышыгъэ унагъо № 384-р зытетэу «Ильеси 3-м кыщегъяжъаагүй ильеси 7-м нэс зыныбжь кіләләцыкүм пае ахъщэ Іэпилэгтүр зерагъяненфэр шэпхъэ шхъяаехэр, аш фэдэ Іэпилэгтүр къаратыннымкэ документхэу (къэбархэр) ишыклиагъяхэр, лъэу тхылъэу ашкэ алеклагъяхъаштыр зыфэдэн фаер ухэсигъянхэм ехыллагъ» зыфиорэм диштэу зэхэгъяуцуагъэр («Правовой къэбархэмкэ официальне интернет-порталыр» (www.pravo.gov.ru), 2020, мэлылфэгъу):

1) ашхъяект;

2) къэралыгъо, муниципальнэ фэофаштэхэр зыгъэцкэлэр гупчэмкэ;

3) федеральнэ къэралыгъо информационнэ системэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фэо-фаштэхэм япортал зыкыкүт» (ыужкэ портал зыкыр тозэ дгъектшт);

4) почтэкт.

12. Электрон Іэпекладзэр кызыфи гъефедээзэ, лъэу тхылъыр портал зыкымкэ алеклэзигъяхъан зыльэкыши ѡлжыр электрон Іэпекладзэм икод къыраты зэхъум зыщышир агъеунэфыгъэр ары.

13. Къэралыгъо, муниципальнэ фэофаштэхэр зыгъэцкэлэр гупчэм лъэу тхылъыр кызылыкүлээрэ нэуж мэфи 2 нахьыбэ темыштэу учреждением (кутамэр) ар Іеклагъяхъан фае.

14. Джаш фэдэу ахъщэ Іэпилэгтүр къафагъяуцунымкэ ишыклиагъах мы Шыкіэм игуадзэ зигугъу кыышырэ документхэри (къэбархэр). Учреждением (кутамэр) къулыкъухэу ыкти (е) организациехэу зыфэорышилэхэрэм ведомствэ зэпхыныгъэм тетэу ахэр къалехых. Къулыкъум ыкти (е) организацием зызыфагъазэрэ нэуж мэфи 5 нахьыбэ темыштэу документхэр (къэбархэр) къагъяхъазырынхэ ыкти къаеклагъяхъажын фае.

15. Учреждением (кутамэр) мы Шыкіэм ия 14-рэ пункт зигугъу кыышырэ документхэр (къэбархэр) лъэу тхылъыр къезыхыллэрэм къынхыхэрэп (кіләләцыкүл кызызэрэхъугъэм фэгъяхъыгъэ актыр Урысые Федерациер армырырэу, нэмийк чыплэ зэрэцхыгъэм ехыллэгъэ къэбархэр аш къыхиубитыхэрэп).

16. Лъэу тхылъыр кызыллахъэрэм ыуж мэфи 10-м кыкыкүт учреждением (кутамэр):

1) мы Шыкіэм ия 14-рэ пункт зигугъу кыышырэ документхэр (къэбархэр) ведомствэ зэпхыныгъэм тетэу къалехых;

2) лъэу тхылъым, мы Шыкіэм ия 14-рэ пункт зигугъу кыышырэ документхэр (къэбархэр) ахэпплэ;

3) мы Шыкіэм ия 22 – 30-рэ пунктхэм адиштэу унагъом хахью илэр къельйтэ;

4) ахъщэ Іэпилэгтүр къазэраратыщымкэ е къазэрарамытыщымкэ унагъо ештэ.

17. Ахъщэ Іэпилэгтүр къазэраратыщымкэ е къазэрарамытыщымкэ унагъом заштэн фэе пальэу мы Шыкіэм ия 16-рэ пункт зигугъу кыышырэр кызызтырагъяуцо ведомствэ зэпхыныгъэм тетэу документхэр (къэбархэр) къаеклагъяхъажыгъэ зыхъукт. Лъэу тхылъыр къазыллахъэрэ

18. Ахъщэ Іэпилэгтүр къазэрарамытыщымкэ унагъо аштэ:

1) кіләләцыкүм хадэгъур кызыльылэсиктэ;

2) зигугъу къэтшыгъэ Іэпилэгтүр къаратынэу зазыфагъэзэгъэ ильесым ыпэрэ ильесым ия II-рэ квартал пае кіләләцыкүхэр рипсэунхэмкэ ахъщэ анахь мактэу Адыгэ Республикаем щагъэнэфагъэм унагъом ихахъо шхъадеки зыхъукт;

3) лъэу тхылъым къэбар имыкъуэр е мышылыкъэхэр ит зыхъукт.

19. Ахъщэ Іэпилэгтүр къазэрарамытыщым ехыллэгъэ унагъом заштэктэ, учреждением (кутамэр) зы мафэ нахьыбэ темыштэу ашкэ цыфхым макъэ ригъэлүжын фае.

20. Ахъщэ Іэпилэгтүр къазэрарамытыщым ехыллэгъэ унагъомкэ Урысые Федерацием административнэ хыкүмымкэ и Кодекс зэрэцгэйненфэгъэ шыкіэм диштэу тхъаусыхэнхэ альектшт.

21. Зыгорэктэ цыфхэм яунэгъю тофхэм язытет фэгъяхъыгъэ актхэр регистрацие зэрашыгъэм ехыллэгъэ къэбархэр ЗАГС-мкэ къэралыгъо реестре зыкытм зырамыгъуатэхэкэ, 1997-рэ ильесым шэклогъум и 15-м аштэгъэ Федеральнэ законэу № 143-р зытетэу «Цыфхэм яунэгъю тофхэм язытет фэгъяхъыгъэ актхэм яхъыллагъ» зыфиорэм (Урысые Федерацием ихэбзэгъяуцуугъэ зэхэгъоягъэр, 1997, № 47; 2001, № 44; 2002, № 18; 2003, № 17, 28, 50; 2004, № 35; 2005, № 1; 2006, № 1, 31; 2008, № 30; 2009, № 29, 51, 52; 2010, № 15, 31; 2011, № 27, 49, 50; 2012, № 24, 31, 47; 2013, № 19, 30, 48; 2014, № 14, 19, 26; 2015, № 1, 48; 2016, № 14, 26, 27; 2017, № 18, 25, 52; 2018, № 1, 31, 32, 53; 2019, № 22, 27, 40) диштэу цыфхэм яунэгъю тофхэм язытет фэгъяхъыгъэ актхэр регистрацие зыширэ къулыкъухэм ящикигъэ къэбархэр къалахых.

22. Унагъом хахью илэр къырадзэ зыхъукт унагъом халытэх нэу е тэу (кіләләцыкүл зыпунэу зыштагъэу), сабыим зынаш тезигъэтэу ахъщэ Іэпилэгтүр къафагъяуцунымкэ лъэу тхылъ язытыгъэр, аш ишхъягъусэ, якіләләцыкүхэр зыныбжь имыкъуэр.

23. Унагъом хахью илэр къырадзэ зыхъукт унагъом исхэм ахалтытэхэрэп нах тэу шытынхэмкэ зифитынчыгъэ

